

Bachelor of Science (B.Sc.) Semester—I (CBS) Examination
SANSKRIT
Compulsory Paper—2

समय: — होरात्रयम्]

[गुणाङ्काः —60

सूचना :— विशेषनिर्देशाभावे उत्तराणि स्वीकृतभाषया लिखत।

1. कथां लिखत —इन्द्रियकथा अथवा वदान्यश्रेष्ठः भोजः। 12
2. पतिव्रतया मुनेः गर्वहरणं कथं कृतम् ? नाहं बलाका इति पाठस्य आधारेण लिखत। 12

अथवा

श्रेष्ठिकृत सम्पत्ति विभाजनस्य तात्पर्यं शालिवाहनेन कथं स्पष्टीकृतम् ?

3. (अ) अनुवादं कुरुत :— 6

लवः — आर्य क एष चन्द्रकेतुः नाम ?

जनकः — जानासि रामलक्ष्मणौ दाशरथी ?

लवः — एतावेव रामायणकथा पुरुषौ ?

जनकः — अथ किम् ?

लवः — तत्कथं न जानामि।

जनकः — तस्य लक्ष्मणस्यायमात्मजश्चन्द्रकेतुः।

लवः — उर्मिलायाः पुत्रस्तर्हि मैथिलस्य राजर्षेः दौहित्रः।

अथवा

प्रथमा — वत्स, एनं बालमृगेन्द्रं मुञ्च। अपरं ते क्रीडनकं दास्यामि।

बालः — कुत्र ? देह्येतत्। (इति हस्तं प्रसारयति)

राजा — कथं चक्रवर्तिलक्षणमपि अनेन धार्यते।

द्वितीया — सुव्रते! न शक्यते एष वाचामात्रेण विरमयितुम्। गच्छ त्वम्। मदीय उटजे मार्कण्डेयस्य ऋषिकुमारस्य वर्णचित्रितो मृत्तिकामयूरस्तिष्ठति। तमस्योपहर।

प्रथमा — तथा (इति निष्क्रान्ता)

बालः — अनेनैव तावत्क्रीडिष्यामि। (इति तापसीं विलोक्य हसति)

- (ब) निम्नलिखित परिच्छेद पठित्वा उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखत :— 6

अथ राज्यश्रीः अपि नृत्यगीतादिषु कलासु प्रतिदिवसम् उपचीयमानपरिचया शनैः शनैः अवर्धत। परिमितैः एव दिवसैः यौवनं आरुरोह। निपेतुः एकस्यां तस्यां शराः इव लक्ष्यभुवि भूभुजां सर्वेषां दृष्टयः। दूतप्रेषणादिभिश्च तां ययाचिरे राजानः।

कदाचित्तु राजा अन्तःपुरप्रासादस्थितः पार्श्वस्थितां महादेवीम् उत्सारितपरिजनः जगाद । “देवि” तरुणीभूता वत्सा राज्यश्रीः ।

- (i) राज्यश्रीः कासु कलासु परिचिता ?
- (ii) राज्यश्रीः कस्य कन्या ?
- (iii) तस्यां केषां दृष्टयः निपेतुः ?
- (iv) राजानः तां कथं ययाचिरे ?
- (v) राजा महादेवी किं जगाद ?
- (vi) अस्य पाठस्य नाम किम् ?

4. टिप्पणीद्वयं लिखत :—

12

- (i) वाल्मीकिः
- (ii) कालिदास
- (iii) भासः
- (iv) अश्वघोषः

5. (अ) द्वयोः ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं लिखत :—

6

- (i) आचार्य देवो भव ।
- (ii) पण्डितोऽपि वरं शत्रुर्न मूर्खो हितकारकः ।
- (iii) अनग्निसंशोधितेव हेमजातिर्नातिभाति बुद्धिः ।
- (iv) सर्वथा दुरन्तः खलु देवतानां प्रकोपः ।

(ब) अनुरूपं योजयत :—

6

अ	ब
इन्द्रिय-कथा	महाभारतम्
नाहं बलाका	भोजप्रबन्धः
वदान्यश्रेष्ठः भोजः	उपनिषद्
मालतीमाधवम्	भारविः
पंचम वेद	भवभूतिः
किरातार्जुनीयम्	व्यासः